

„Jutro“, JDS in politična morala mladine.

Maribor, 20. okt.

Politično najogabnejši slovenski dnevnik »Jutro« ne more preboleti očividnega propadanja svoje lastne stranke na noben drug način, kakor da z izjavljanjem najnižjih instinktov skuša oblatiti svojega nasprotnika.

Lahko bi delali za to pisavo odgovornega dr. Žerjava ali Dolfe Ribnikarja, lahko tudi dr. Kukovca, ali prišli smo do absolutnega spoznanja, da odgovarja pisava teh listov njihovi duševni notranjosti in političnemu sadizmu, s katerim se skušajo v poslednji dobi še vzdržati na površju. Žalostno je, da končava ta stranka na tako ogabnen način in žalostno je za slovensko politično življenje, da ni že preje obsojilo teh ljudi in te stranke. Z lažjo, prevvaro, korupcijo in blatenjem so se povzpeli v dobi povojne psihoze trenutno na površje, uzurpirajoč si naslova »napredne demokracije«, v laži, prevari, korupciji in blatu jemlje konec, v prid kulturnemu, socialnemu, gospodarskemu in političnemu napredku našega plemena — ta stranka in njeni zadnji ostanki.

V petkovki številki »Jutra« izšel je v uredništvu tega lista spisani članek, datiran iz Murske Sobote z 18. oktobrom, ki se bavi v žargonu, ki je »Jutru« običajen z izstopom narodnega poslanika iz Slov. Ljudske Stranke.

Članček govori o izpisenosti, morali, etičnih pojmi, ter ne more prikriti svoje jeze nad tem, da si je gosp. narodni poslanec Geza Štiffar izbral baš Narodno Radikalno Stranko, kot torišče svojega bodočega dela. Ne da bi se ta »Jutrov« moralist potrudil izvedeti globljih momentov, ki so vodili prekmurske volilce in pa g. poslanca Štiffarja za ta korak, gre in poznavajoč še ono lastno koruptnost, — opusje in namiguje prosto, kakor pocestni capin ali tat, ki kriči: Primitte ga!

Naravno, ako bi gospod poslanec Štiffar prestopil v demokratska stranko, tedaj bi zato govorili »vsi etični momenti, morala« in pa ne vemo še kaj, sama fraza »napredna demokracija« pa bi ga opravičila, kakor opravičuje danes poslanca Reisnerja, ki že davno, vsaj pa od sprejema uradniškega zakona nima več moralne pravice, se deti v Narodni skupščini kot poslanec!

Naravno Radikalna Stranka nima vključ tem strupenim izbruhom političnih sadistov iz Miklošičeve ceste prav nobenega povoda opravičevati se »Jutru«, najmanj pa še gospod poslanec Štiffar. Za nas je merodajno, da se je narod Prekmurja pred prestopom gosp. poslanca ustmeno in pisмено izrekel za to solucijo, za nas je merodajno, da se novi naš član in gospod poslanec Štiffar priznava k naši stranki, njenemu programu, ga izvršuje.

Vse klevete naših nasprotnikov nas puste hladne, vse kričanje naših nasprotnikov nas samo ponovno utrjuje v dejstvu, da mi rastemo, se jačamo in to v strah in trepet slovenskih političnih licitatorjev, ki so pet let naše samostojnosti varali in slepili naš narod.

Mi smo pozitivna stranka, ki prepušča nergljanje nergljačem, psovanje psovačem, smo stranka, ki si je naredila

nalogo našemu ljudstvu priti nasproti z dejanji, delom po našem geslu: Iz naroda za narod!

Taka pa more biti samo stranka, ki ima v svoji sredi pridnih in agilnih ljudi, ki zapostavljajo svoje osebne interese v korist splošnosti, taka pa mora biti samo stranka, ki ima dovolj sposobnih voditeljev, ki se dejansko drže gesel morale in etike tudi takrat, kadar to njim škoduje.

Ne bomo sledili zato slovenskim mladim, ki so okužili politično ozračje naše in nas osramotili, kjerkoli so imeli svoje prste vmes, ne bomo sledili tudi klerikalcem, kadar bodo v politični solidarnosti »opozicionalcev« trobili z »Jutrom« v en rog; svoja pota bomo hodili, pota poštenosti in politične samoniklosti. In na ta pota sledil nam bo naš narod, ki sit vsakodnevnega blatenja in klevet hoče pozitivnih uspehov, ki hoče, da pridemo do onega blagostanja, ki je potreben za procvit posameznika, celokupnega naroda in pa naše države.

Gospod poslanec Štiffar je v resnici kandidiral na programu SLS in je prejel okroglo 3000 glasov. On je v resnici izstopil iz SLS in vstopil kot redni član v Narodno Radikalno Stranko in s tem seveda tudi v klub Narodno Radikalnih Poslancev v Beogradu.

Ali je storil s tem prestopom zločin ali nemoralen čin? Če bi obdržal po krivici mandat, kakor je storil to mladini dr. Reiser, ki še do danes ni odstopil v prid dr. Ravnharja, bi morali to vsekakor potrditi z da. Gospod poslanec dr. Štiffar je storil ta korak šele potem, ko je ljudstvo to od njega zahtevalo!

On je storil ta korak šele v trenutku, ko so se vsi volilci tako katoliške kakor evangelijske veroizpovedi izrekli in ta korak izrecno zahtevali.

Nad 3000 volilcev, med njimi nebroj občin, političnih organizacij, zaupnikov in duhovščine je pisмено zahtevalo, da izvaja gosp. poslanec Štiffar politične konsekvence in samo tako, da prestopi v naš tabor. Gospod poslanec je prvotno hotel odložiti svoj mandat, a ljudstvo mu je izreklo svoje neomejeno zaupanje in zahtevalo da obdrži mandat.

Ali je ljubljansko volilstvo tudi zahtevalo kaj podobnega od prof. Reiserja?

In še eno. Človek, zlasti prepričan naprednjak, izraziti bi moral svoje zadovoljstvo, da je nastopila v Sloveniji napredna stranka, ki je postala res navedena nasprotnica klerikalizma, tega od Jutrovcev na jeziku tako osovraženeva sovražnika.

Razkroj klerikalne stranke pa je izzval nepopisno tugo v glasilu — lažjsvobodomislecev in mlado »demokratov«. S tem dejanjem ste pač gospodje mladini pokazali, da Vam je ljubši najzakerknejši klerikalce, kot pa resnično svobodoumna in napredna Narodno Radikalna Stranka!

Nam je všeč, da se tako lepo sami razgaljate, nato prav iskreno veselje, ker baš taka dejanja pospešujejo Vaš — konec!

Organizacija NRS.

Radikalne partijske vlasti.

1. Organizacija Narodne Radikalne Stranke počinje s mesnim zborom.
2. Mesni zbor bira Mesni Odbor, koji za svoj rad odgovara mesnom zboru i Glavnom Odboru stranke.
3. Predsednici i podpredsednici svih Mesnih Odbora jednog političkog sresa, zajedno za nar. poslanicima dotičnog sresa, čine Sreski Odbor, koji za svoj rad odgovara Okružnom i Glavnom Odboru.
4. Predsednici i podpredsednici jednog izbornog okruga, zajedno sa nar. poslanicima radikalima dotičnog okruga, čine Okružni Orbor, koji za svoj rad odgovara samo Glavnom Odboru.
5. Mesni Odbori varoši sa posebnim poslanikom imaju rang Okružnih Odbora, obrazovani su iz predsednika i podpredsednika Mesnih Pododbora iste varoši i iz jednog posebnog izaslanika, a za svoj rad odgovaraju samo mesnom zboru i Glavnom Odboru.
6. Zemaljsku Radikalnu Skupštinu čine svi članovi Glavnog Odbora, aktivni ministri radikalni, narodni poslanici radikalni, predsednici svih Okružnih Odbora, izaslanici svih Sreskih Odbora i izaslanici Mesnih Odbora varoši sa posebnim poslanicima; ona se bira svake četerte godine i predstavlja najvišu partijsku vlast u zemlji.
7. Glavni Odbor bira Zem. Rad. Skupština; osim od Z. R. S. izabranih članova u glavni Odbor ulaze još izaslanici Okružnih Odbora i izaslanici Mesnih Odbora varoši sa posebnim poslanicima. Predsednik Glavnog Odbora

je ujedno i šef stranke, on i sav Glavni Odbor za svoj rad odgovaraju samo Zemaljskoj Radikalnoj Skupštini.

8. Kad je na okupu Narodna Skupština Radikalni poslanički Klub zamenjuje Glavni Odbor u vršenju posla političke prirode, dok za ostale poslove organizacijske partijske naravi uvek deluje Glavni Odbor.

9. Sreski i Okružni zborovi rasprijavljaju i odlučuju samo o kandidacijama narodnih poslanika a na njima imaju pravo da prisustvuju i glasaju svi članovi dotičnog sresa, odnosno okruga izbornog.

10. Okružne konferencije utvrđuju kandidatske liste za narodne poslanike, a na njima prisustvuju samo predsednici i podpredsednici Mesnih Odbora dotičnog izbornog okruga, zatim svi članovi Okružnog Odbora sa svim nar. poslanicima radikalima dotičnog izbornog okruga i posebni izaslanik Glavnog Odbora.

Člani NRS.

Član NRS je lahko vsak naš državljan, kateri uživa vse meščanske pravice. Pristop k stranki mora vsakdo napraviti pisмено. Pismena pristopna izjava mora biti sestavljena takole:

- Podpisani izjavljam:
- a) da usvajam načela in celotni program NRS,
 - b) da se podvržem strankini disciplini, kot to predpisujejo strankini štati,
 - c) da bom delal na širjenju strankinih načel in strankinega programa. Na temelju te izjave prosim, da sem sprejet v NRS

Na koncu se mora čitljivo in jasno napisati ime, priimek, kraj in datum. Nepisnemen napis izjavo kdo drugi, a biti mora podpisana od dveh pisemenih prič. V slučaju, da je dotični član pripadal kakšni drugi stranki se mora izjaviti v izjavi, da izstopa iz te stranke.

Kadar se zbere vsaj 10 takih izjav se osnuje v dotični občini pripravljalni odbor za organizacijo Mestnega Odbora. Ta odbor se mora obrniti na Sreski odbor, da mu pošlje pismente izjave onih, ki žele vstopiti v stranko, in zahtevati pooblastilo za ustanovitev sreskega odbora. V slučaju da sreski odbor ne funkcijonira se mora obrniti na okrožni odbor odnosno na ono strankino oblast, ki vrši funkcijo O. O. kot n. pr. v Ljubljani Akcijski odbor. Okrožni odbor oziroma akcijski odbor, bo preštudiral prošnjo in jo bo poslal glavnemu odboru v Beograd, da odloči on, ali se dotični sprejmejo v stranko ali ne.

Samo od glavnega odbora sprejeti člani lahko snujejo redne odbore.

Dožnosti in pravice članov.

Vsi člani stranke imajo jednake pravice in dožnosti, Vsaki član stranke:

- a) ima pravico da govori in glasuje na vsakem mestnem srezkem in okrožnem zboru pod katerega spada,
- b) ima aktivno in pasivno volilno pravico v mestnem odboru in da od tu pride po strankinih štatiutih do najvišje strankine oblasti v državi.

Vsaki član stranke je dolžan pri vseh volitvah glasovati za kandidate, katere postavi stranka kot da se brez-pogojno pokori odlokom strankinih organizacij, kateri so storjeni na podlagi strankinih pravil.

Vsak član je moralno odgovoren za svoja dejanja. Posamezni člani ne morejo delati v imenu stranke brez pooblastila strankinih organizacij v katerih bodo delali. Strankini člani kateri bi delali proti interesu stranke in kateri bi s svojim postopanjem kršili disciplino stranke ali škodovali njenemu ugledu, se kaznujejo.

- a) S pisnemenim ukorom,
- b) z izključenjem iz stranke, potem ko so bili predhodno zaslišani in njih izjave protokolirane.

Kazen pismenega ukora izreče dotični mestni odbor, a izključen reši glavni odbor po predlogih mestnega odbora. Vsi odloki o kaznih se protokolirajo v zapisnik in objavljajo preko glavnega odbora stranke.

Izključiti koga iz stranke more tudi sam širši odbor brez inicijative mestnega odbora.

Člani se vpišejo v stranko pri mestnem odboru onega mesta, kjer stalno bivajo. Vsi člani ene občine morejo biti v enem spisku, a ta spisek se mora poslati srezkemu odnosno okrožnemu in glavnemu odboru. Istotako se morajo javiti vse izpremembe, ki nastanejo pri poedinih članih n. pr. ako se nekdo za vedno izključi iz stranke ali pko kdo izpremeni bivališče itd. Kadar stopi kdo v stranko in je v njo sprejet, dobi od svojega mestnega odbora člansko izkaznico z obliko in tekstom kot predpiše to glavni odbor.

(Vidi štate član 4. — 11. in 32.)

Mestni odbori: V prihodnji številki »R. Gl.« bomo dali navodila za osnovanje Mestnih odborov, kateri tvorijo bazo naše strankine organizacije.

Objave.

Intervencije.

Svaki naš pristaša imade pravo da se posluži snagom naše organizacije; da od nje traži zaštitu i pomoći. Ali ne samo naši organizovani pristaši, nego i svi gradjani, koji vrše svoje gradjanske dužnosti, nači će kod naše stranke pravednu zaštitu i pomoć.

U ovo kratko doba što je NRS razvila svoj rad i po Sloveniji, opažamo kako se mnogi k nama obraćaju, da im se u ovom ili onom poslu posreduje kot vlade ili kod koje druge vlasti. Naša je stranka u slučajevima za koje je našla, da su obrazloženja i pravdni, uvek svakome u granicama zakona došla u susret u koliko je to bilo moguće. Osobito bi uzimala u obzir intervencije, koje su bile za opštu korist, ali jednako se je starala i za interese pojedina, u koliko to nije bilo na štetu celine, a u skladu sa programom, načelima i interesima stranke, jer naša stranka veruje, da radi za interes naše stranke, koja predstavlja organizovane mase naroda, znači radi za nacionalnu, političku, kulturnu i socialnu emancipaciju celog našeg naroda i naše države.

Pošto su te intervencije tako nčestale i umnožale se, Akcijski odbor za intervencije ustanovio je sledeći red, kojega treba da se drže sve naše organizacije i da ga svakome stave do znanja:

1. Kad netko traži pomoć od naše stranke, treba da se pisnemenim putem (ili usnemenim zapisniškim putem) obrati onom mesnom odboru, gde stalno živi, ili, ako taj nije obrazovan, onda najbližjem odboru.

2. Mesni odbor, ako se radi o stvarima, koje bi mogle da imaju uticaja na prilike onoga sresa gde se dotični mesni odbor nalazi, tada prosledi stvar Srezkom odboru na proučenje, ili ako to nije slučaj, mesni odbor stvar prosledi svom Okružnom, odnosno Akcijskom odboru.

3. Okružni Odbor, odnosno Akcijski odbor, stvar će još jednom ispitati, gledati će dali je odnosna intervencija u skladu sa interesima stranke, naroda i države, pa će stvar proslediti dalje.

Dok se ne obrazuju redoviti Odbori, svaka stvar treba da bude ispitana od sednice Okružnog odnosno Akcijskog odbora.

Nitko drugi, osim Okružnog odnosno Akcijskog odbora ili njihovih legitimisanih izaslanikov, nema prava da intervencije za bilo koju stvar u ime stranke.

Stavljajući ovo svima na znanje, molimo, da se pogotovo nitko za intervencije ne obraća lično na pojedine članove Odbora, nego da se, u vlastitom interesu, drže gore navedenog reda,

U Ljubljani, 19. oktobra 1923.

Za Akcijski odbor NRS:

Predsednik:

Dr. Niko Županič s. r.

Tajnik:

Ljubo D. Jurković, s. r.

časna prehodna vodilna organizacija do konstituiranja Okrožnega odbora.

Nato sprejme Akcijski Odbor sledečo

resolucijo

1. Soglasno se ugotavlja, da bivši tajnik Emil Štefanović in njega drug Anton Podbevšek nista člana Narodne radikalne stranke. V sled tega se vsem članom NRS objavlja, da neki v Ljubljani pod imenom »Radikal« izhajajoč tednik ni glasilo NRS v Sloveniji in da so vsi sestanki in shodi, ki jih sklicuje Emil Štefanović pod firmo NRS, navadna mistifikacija javnosti. Našim članom se v interesu strankine discipline navetuje, da vse te pojave ignorira, s čimur se smatra to vprašanje za rešeno.

2. Vsi krajevni odbori se pozivljajo, da predložijo svoje člane Akcijskemu Odboru v Ljubljani v smislu člana 5 statuta v odobritev in sicer na roke dr. Nike Županiča ministra n. r. v Ljubljani, Cankarjevo nabrežje št. 1.

Za akcijski odbor:

Tajnik: Predsednik:

Lj. D. Jurković Dr. Niko Županič

— ŠTEFANOVIČEV SHOD. Ker g. Emil Štefanović ni imel legalnega pooblastila za sklicanje shoda NRS in ker je bil njegov poziv navadna mistifikacija javnosti je policijska oblast prepovedala njegov takozvani »ustanovni zbor«. Zato je Štefanović sklical za isti dan zbor svojih zaupnikov. Opozarjamo naše pristaše na sklep Akcijskega odbora od 19. tm.

Izstop: G. Mirko Colan iz Trbovelj je izstopil iz NRS ter je vrnil člansko izkaznico.

Naš tisk.

„Radikalni Glasnik“.

Že zdavno se je čutila živa potreba po ustanovitvi čisto strankinega organa, kateri bi služil izključno organizaciji stranke ter širjenju njenih načel. — Vsled naklonjenosti dnevnika »Jutranje Novosti«, kateri nam je šel vedno na roko ter odstopil svoje kolone za razne vesti in objave stranke, omogočeno nam je, izdajati v svoji redakciji kot prilogo »Jutranjim Novostim« naš »Radikalni Glasnik«, kateri bode izhajal po potrebi enkrat, dvakrat ali trikrat na teden.

Važne vesti in objave stranke, katere ne bi mogle čakati na bodočo izdajo »Radikalnega Glasnika«, se bodo še nadalje tiskale v »Jutranjih Novostih« pod rubriko NRS.

»Radikalni Glasnik« kakor tudi rubrika »NRS« v »Jutranjih Novostih« mora vsaka strankina organizacija hraniti v društvenem arhivu ter se mora prečitati v prvi seji strankine organizacije, katere se vrši po njegovi publikaciji. — To se mora vsakokrat navesti v zapisniku. — Na ta način mislim, bodo vsaj vsi odborniki obveščeni o vseh zadevah stranke, o katerih naj informirajo vse člane stranke, kateri nimajo prilike redno čitati časopise.

»Radikalni Glasnik« bode prinašal vse objave strankinih organizacij ter bo poročal o delovanju stranke v Sloveniji kakor tudi o delovanju iste po vsej državi. Na enak način prinašal bo tudi pregled našega tiska.

Vsaki dopis, objava in poročilo mora biti podpisano od ondotnega mestnega odbora. Nepravilno podpisani dopisi se ne bodo vpoštevali ter se bodo vrnili na pristojno odobritev.

Dokler se ne ustanovi v Mariboru organ stranke, bo »Radikalni Glasnik« dogovorno z mariborsko OO obenem organ Marib. Okr. Rad. Odbora. Vsi dopisi iz mariborskega okrožja, kateri so namenjeni za list, morajo se doposlati OO v Maribor, kateri jih bo odstopil »Rad. Gl.«. Organizacije mariborskega okrožja naprošamo, da se strogo drže tega reda.

»Rad. Gl.« se ne pošlje nikomur posebno od »Jutr. Nov.«, a kakor dogovorjeno, bo naročnina »Jutr. Nov.« ista kakor dosedaj, tako da bo vsakdo dobival »Radikalni Glasnik« brezplačno.

V interesu stranke ter izvajanja njenih načel apeliramo na člane, da širijo naš list ter podpirajo naš tisk.

Akcijski odbor.

Iz uredništva. Opozarjamo vse dopisnike, da morajo biti vsi rokopisi za »R. G.« vsak teden najkasneje v četrtek v uredništvu.

Narodna radikalna stranka krajevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, v katero ima slobodni vstop, vedno pozdravljen v »Dobro došel«, vsak brat Srb, Hrvat in Slovenec, kakor tudi vsak drugi brat Slovan, pa tudi vsak drug lojalni državljan naše države, naj bo katerekoli narodnosti ali vere, samo ako iskreno sprejme in hoče, da zvesto služi načelom in idejam, katere je sprejela stranka v svoj program in za katerih uresničenjem stremi.